

Inbreng Energie-Nederland voor consultatie Klimaatplan (11 januari 2024)

Vraag 1 van 3

De contourenbrief doet een voorstel voor de contouren van het nieuwe Klimaatplan. Wat vindt u van deze contouren? Welke onderdelen verdienen extra aandacht en welke onderdelen ontbreken?

Energie-Nederland is in de basis positief over de contouren van het Klimaatplan. We waarderen de ambitie die het geheel uitstraalt. Graag reiken we de volgende punten aan waarop de contouren nog meer richting geven aan het werk dat komend jaar aan het Klimaatplan verricht moet worden:

- 1. Marktwerking:** In de contouren wordt weinig aandacht besteed aan marktordening. Het zou goed zijn als het Klimaatplan aandacht besteed aan de positieve rol die marktwerking speelt bij het betaalbaar houden van de energierekening van huishoudens en van en uiteraard van de energietransitie. Marktwerking heeft grote voordelen gehad voor de ontwikkeling van ons energiesysteem (zie de ontwikkeling van markt-gebaseerde biedingen bij wind op zee en de snelle kostendaling van zon PV). Dit wordt onderschreven in de studie [publieke belangen in de energievoorziening](#). Uitgangspunt moet blijven dat vraag en aanbod en vrije prijsvorming de basis zijn voor de optimale inrichting van het energiesysteem, en dat de kracht van de markt moet worden ingezet om efficiëntie zo veel als mogelijk te benutten.
Marktwerking is uiteraard geen doel op zich, maar een zeer sterk middel om tot borgen van de publieke waarden te komen. Het is belangrijk dat het Klimaatplan dit onderschrijft. De vertraging van de warmtetransitie door een verplicht publiek meerderheidsbelang in warmtebedrijven (wetsvoorstel Wet collectieve warmtevoorziening), wat zelfs in [onderzoek](#) voor EZK was voorspeld, toont aan dat minder spelers in de markt tot een tragere transitie leidt.
- 2. Voorkom weglekeffecten:** Goed dat het Klimaatplan zal ingaan op de samenhang tussen het beleid gericht op het terugbrengen van emissies binnen en buiten Nederland. We zien dat hier vaak te makkelijk over gedacht wordt. Zo is in alle haast een beperking van de inputvrijstelling voor energiebelasting voor gascentrales doorgevoerd in Nederland. Dat leidt ertoe dat kolen/gascentrales over de grens een betere concurrentiepositie krijgen. Door de rol van het ETS is het nettoresultaat voor het milieu gering. Aanpassing van fiscale regelingen vereist nauwe internationale afstemming en het behoud van een gelijk speelveld van Nederlandse bedrijven met internationale concurrenten.
- 3. Europees beleid:** Goed dat Nederland met een gedragen eigen visie wil komen over de richting van het toekomstige EU-klimaatbeleid. Energie-Nederland vindt het cruciaal dat dat het ETS de basis van het Europese beleid moet blijven (uiteraard geflankeerd met sterk nationaal beleid om het “bijten” van ETS te voorkomen). Specifieke punten waar Energie-Nederland aandacht op wil vestigen:
 - Met de ambitie om in Nederland in 2035 een CO₂-neutrale elektriciteitsproductie te hebben loopt Nederland vooruit op het EU-ETS. Zonder aanvullend nationaal beleid zal deze ambitie niet gerealiseerd kunnen worden. Bij dat aanvullend beleid moet ook expliciet rekening worden gehouden met een level-playing field voor bedrijven in Nederland en de werking van de (NW-)Europese elektriciteitsmarkt. Energie-Nederland is in dit kader verheugd over de afspraken die Nederland in december 2023 heeft gemaakt met zes andere NW-Europese landen te werken aan die ambitie voor 2035 (zie: [group-of-european-countries-aim-to-decarbonize-their-electricity-system-by-2035](#)).

- Er kunnen redenen zijn om in Europa niet-techniekneutraal aanvullende Europese verordeningen/richtlijnen door te voeren. Zo is het begrijpelijk dat voor bijvoorbeeld hernieuwbare waterstof specifieke normen opgesteld worden. Deze vorm van verduurzaming wordt anders mogelijk op de lange baan geschoven, terwijl we het wel echt nodig gaan hebben.
 - Energie-Nederland acht het niet nodig om via de Net Zero Industry Act verplichtingen voor CCS op te leggen, zeker niet op het niveau van individuele bedrijven. Energie-Nederland verwacht namelijk dat de prijsontwikkeling van CO₂-rechten in het ETS ervoor zal zorgen CCS-projecten ook zonder verplichting tot stand komen. Landen en bedrijven moeten op basis van lokale voorkeuren en variabelen (i.e. geografie die een vorm van duurzame energie aantrekkelijk maakt) kunnen kiezen wat een aantrekkelijke manier is om te decarboniseren, zonder dat aan specifieke energieketens weer aparte eisen hangen.
 - Energie-Nederland vraagt aandacht voor biogene waterstof (waterstof uit biomassa). Het is een duurzame oplossing voor koolstof als grondstof (onmisbaar voor bijvoorbeeld de chemische industrie). Verder kan het interessant worden omdat het wellicht buiten de noemer voor de jaarverplichting valt. Dat is wel afhankelijk van de verheldering van artikel 22a van de RED III die de Europese Commissie nog moet geven, over onder andere wat precies onder residuen en afval wordt verstaan. Die waterstof telt dan voor een bedrijf niet mee om de grondslag van de verplichting te berekenen uit de jaarverplichting RFNBO's in industrie.
4. **Koolstofverwijdering**: Zeer goed dat hier ten opzichte van het eerdere Klimaatplan uit 2021 meer aandacht naar toe gaat. Voor het halen van de klimaatdoelen is opschaling van koolstofverwijdering onvermijdelijk; Nederland heeft immers niet de luxe van het uitsluiten van bepaalde vormen van energieopwekking. Koolstofverwijdering kan bijvoorbeeld via technieken als Carbon Capture (Utilization) and Storage (BECC(U)S), hernieuwbare brandstoffen met een niet-biologische oorsprong (RFNBO's) en hernieuwbare brandstoffen met biologische oorsprong. Het zou goed zijn als het Klimaatplan deze rol bevestigt.
5. **Vraag creëren**: In veel klimaatplannen wordt vooral naar verduurzaming van de productie, dus van het aanbod, gekeken. Ook in het NPE zien we weer dat dit centraal staat. Dat gaat wringen wanneer de vraag niet gelijktijdig van de grond komt. In het Klimaatplan moet veel aandacht gaan naar het stimuleren en normeren van de vraag naar elektriciteit, duurzame gassen (zoals waterstof, groen gas) en warmte gaan. Alleen dat geeft genoeg comfort voor het nemen van finale investeringsbeslissingen voor de opschaling van het aanbod.
- Bovendien is er nu geen goede monitoring van de ontwikkeling van vraag, aanbod en de benodigde infrastructuur. Om verduurzaming en verdere elektrificatie mogelijk te maken is dit juist essentieel; het ene is afhankelijk van het andere. Er is ook geen kader voor bijsturing als uit monitoring blijkt dat dat nodig is voor complementaire groei. Het stimuleren van PPA's tussen vraag en aanbod, bijvoorbeeld door het wegnemen van risico's ook aan de vraagkant, verdient aandacht en kan helpen om gelijktijdige ontwikkeling van vraag en aanbod te stimuleren.

Vraag 2 van 3

Welke aandachtspunten heeft u binnen de voorgestelde onderdelen van het nieuwe Klimaatplan?
Zie vraag 1

Vraag 3 van 3

Welke aandachtspunten en onderdelen mist u in de concept update INEK die volgens u meegenomen zouden moeten worden in de definitieve update?

Energie-Nederland ziet diverse belemmeringen voor de energietransitie die zo veel mogelijk weggenomen zouden moeten worden:

- versnellen van de uitrol van de benodigde energie-infrastructuren; daarbij staat verzwaren en verslimmen van de elektriciteitsinfrastructuur met stip op de eerste plaats;
- drastisch inkorten van vergunningprocedures van energieprojecten (productie, opslag, infrastructuur);
- beter monitoren en borgen van complementaire ontwikkeling van vraag en aanbod van fossielvrije elektriciteit;
- ongelijkheid in energiekosten van huishoudens. Schaf daarom de salderingsregeling voor huishoudens met zonnepanelen zo snel mogelijk af. Eigen opwek van elektriciteit via zonnepanelen draagt vanzelfsprekend bij aan duurzame elektriciteit. Tegelijkertijd zorgt de salderingsregeling voor een groter verschil in energiekosten tussen zonnepaneeleigenaren en huishoudens die geen zonnepanelen kunnen aanleggen (bijvoorbeeld door financiële belemmeringen, een huis waarop geen zonnepanelen geïnstalleerd kunnen worden);
- in het INEK is nog niet verwerkt dat de Nederlandse klimaatwet is aangepast (reductiedoel voor 2030 verhoogd naar 55%).